

**Protokół posiedzenia
Rady Narodowego Centrum Nauki
7 grudnia 2023 r.**

Miejsce posiedzenia:

Narodowe Centrum Nauki
Kraków, ul. Twardowskiego 16

Uczestnicy spotkania:

Członkowie Rady Narodowego Centrum Nauki:

- 1) prof. dr hab. Krystyna Bartol
- 2) prof. dr hab. Justyna Chodkowska-Miszczuk
- 3) prof. dr hab. Wojciech Dajczak
- 4) dr Diana Dajnowicz-Piesiecka
- 5) prof. dr hab. Tomasz Dietl
- 6) prof. dr hab. Stefan Dziembowski
- 7) dr hab. inż. Krzysztof Fic
- 8) dr hab. Joanna Golińska-Pilarek
- 9) prof. dr hab. Robert Hasterok, Przewodniczący Rady NCN
- 10) prof. dr hab. inż. Monika Kaczmarek
- 11) prof. dr hab. Grzegorz Karch
- 12) prof. dr inż. Stanisław Karpiński
- 13) dr hab. inż. Alicja Kazek-Kęsik
- 14) prof. dr hab. inż. Barbara Klajnert-Maculewicz
- 15) prof. dr hab. Piotr Kopiec
- 16) prof. dr hab. Mariola Łaguna
- 17) dr hab. inż. Krystian Marszałek
- 18) dr hab. Bogusław Przywora
- 19) ks. prof. dr hab. Piotr Roszak
- 20) prof. dr hab. Bronisław Rudak
- 21) dr hab. Bogumił Szady
- 22) prof. dr hab. n. med. Anetta Undas
- 23) prof. dr hab. Tomasz Zaleśkiewicz

Zaproszeni:

Dyrekcja NCN:

- 1) prof. dr hab. Krzysztof Józwiak Dyrektor NCN
- 2) dr Marcin Liana Zastępca Dyrektora NCN

Koordynatorzy Dyscyplin NCN:

- 3) dr inż. Ewelina Szymańska-Skolimowska
- 4) dr inż. Anna Fiust
- 5) dr Oskar Wolski
- 6) dr Anna Koteja
- 7) dr Magdalena Sobas
- 8) dr Anna Wieczorek
- 9) dr Monika Pobiega
- 10) dr Magdalena Jarosz
- 11) dr Lidia Trocha
- 12) dr Jadwiga Socha
- 13) dr Magdalena Wyszowska-Kolatko
- 14) dr Mateusz Sobczyk

Pracownicy NCN:

- 15) Maciej Wais Główny, Księgowy NCN
- 16) dr Anna Strzebońska, Kierownik ZAE NCN
- 17) dr Agnieszka Dobrowolska, Kierownik DRPSiS NCN
- 18) Dominika Lewkiewicz, Kierownik ZKA NCN

- 19) dr Marzena Oliwkiewicz-Miklasińska, Kierownik ZFN NCN
- 20) Justyna Woźniakowska, Kierownik DWM NCN
- 21) Magdalena Duer-Wójcik, Kierownik ZIP NCN
- 22) Dominika Zając, Kierownik ZKP NCN
- 23) mec. Jakub Michaluk, Kierownik ZRP NCN
- 24) Joanna Pieróg, Główny specjalista ds. controllingu NCN
- 25) Tomasz Król, Kierownik ZTI NCN
- 26) Iwona Dąbrowska, Kierownik DSO NCN
- 27) dr Weronika Bieniasz, Kierownik ZESOW NCN
- 28) Teresa Żanowska, Kierownik DBNiRN NCN
- 29) Magdalena Borska, Kierownik KR NCN
- 30) Anna Korzekwa-Józefowicz, Pełnomocniczka dyrektora NCN ds. komunikacji
- 31) Alicja Dyląg, DWM NCN
- 32) Magdalena Nowak, DWM NCN
- 33) Renata Mazurkiewicz, ZAE NCN
- 34) Joanna Blitek, KR NCN
- 35) Jolanta Lisowska, KR NCN

Program posiedzenia:

1. Przyjęcie protokołu poprzedniego posiedzenia Rady NCN.
2. Kontynuowanie dyskusji na temat kadencyjności zatrudniania na stanowisku Koordynatora Dyscyplin Narodowego Centrum Nauki.
3. Wystąpienie prof. dr hab. Krzysztofa Józwiaka Dyrektora Narodowego Centrum Nauki na temat jego koncepcji funkcjonowania Narodowego Centrum Nauki.
4. Zatwierdzenie Planu działalności Narodowego Centrum Nauki na rok 2024.
5. Kontynuowanie dyskusji w sprawie propozycji zmian w Regulaminie przyznawania środków na realizację zadań finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki w zakresie projektów badawczych w konkursach planowanych do ogłoszenia w marcu 2024 r.
6. Ustalenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację projektów badawczych z podziałem na poszczególne grupy dyscyplin w konkursach MAESTRO 15 i SONATA BIS 13, ogłoszonych przez Narodowe Centrum Nauki 15 czerwca 2023 r.
7. Ustalenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację projektów badawczych w konkursie SONATINA 8, planowanym do ogłoszenia przez Narodowe Centrum Nauki 15 grudnia 2023 r.
8. Ustalenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na projekty badawcze planowane do realizacji przez polskie zespoły badawcze w ramach międzynarodowego konkursu JPND Call 2024, przeprowadzanego przez sieć JPND (EU Joint Programme Neurodegenerative Disease Research) wspierającą badania naukowe nad chorobami neurozwyrodnieniowymi.
9. Przyjęcie zasad przeprowadzania przez Narodowe Centrum Nauki międzynarodowych konkursów wielostronnych CHIST-ERA Call 2023, JPND Call 2024, JPIAMR Call 2024 w zakresie udzielania pomocy publicznej.
10. Przyjęcie warunków oraz regulaminu przyznawania środków na realizację przez polskie zespoły badawcze zadań finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu DAINA 3 na polsko-litewskie projekty badawcze, planowanym do ogłoszenia 15 grudnia 2023 r.
11. Wybór Zespołu Ekspertów do oceny wniosków skierowanych przez Komisję Odwoławczą do ponownego rozpatrzenia.
12. Przyjęcie ocen raportów końcowych z realizacji grantów Narodowego Centrum Nauki.
13. Podsumowanie przebiegu konkursów OPUS 25, PRELUDIUM 22 na projekty badawcze, ogłoszonych przez Narodowe Centrum Nauki 15 marca 2023 r.
14. Podsumowanie przebiegu konkursu MINIATURA 7 na działania naukowe, przeprowadzanego przez Narodowe Centrum Nauki w naborze od 1 lutego do 31 lipca 2023 r.
15. Podsumowanie przebiegu konkursu SHENG 3 na polsko-chińskie projekty badawcze, przeprowadzanego przez Narodowe Centrum Nauki we współpracy z National Natural Science Foundation of China (NSFC).
16. Przedstawienie wyników międzynarodowego konkursu na projekty badawcze JPIAMR-ACTION Call 2023 DISTOMOS, przeprowadzanego przez sieć JPIAMR (Joint Programming Initiative on Antimicrobial Resistance) wspierającą badania naukowe w zakresie ograniczania antybiotykooporności.
17. Przedstawienie wyników międzynarodowego konkursu na projekty badawcze JPND Call 2023, przeprowadzanego przez sieć JPND (EU Joint Programme Neurodegenerative Disease Research) wspierającą badania naukowe nad chorobami neurozwyrodnieniowymi.

18. Omówienie przekazanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach konsultacji dokumentu pn. „Polityka otwartego dostępu do danych badawczych”.
19. Sprawy wniesione i komunikaty.

Ad. 1. Przyjęcie protokołu poprzedniego posiedzenia Rady NCN.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN przekazał, że protokół posiedzenia Rady NCN z dnia 10 listopada 2023 r. zostanie przyjęty w trybie obiegowym, po uzupełnieniu uwag do jego treści zgłoszonych przez prof. K. Fica.

Ad. 2. Kontynuowanie dyskusji na temat kadencyjności zatrudniania na stanowisku Koordynatora Dyscyplin Narodowego Centrum Nauki – część zamknięta.

Część zamknięta posiedzenia plenarnego Rady NCN.

Ad. 3. Wystąpienie prof. dr hab. Krzysztofa Józwiaka Dyrektora Narodowego Centrum Nauki na temat jego koncepcji funkcjonowania Narodowego Centrum Nauki.

Prof. dr hab. Krzysztof Józwiak Dyrektor NCN w swoim wystąpieniu przekazał najważniejsze zadania NCN, które wynikają z realizacji zapisów ustawy oraz koncepcję funkcjonowania instytucji w czasie trwania jego kadencji na stanowisku Dyrektora NCN. Przekazał, że NCN jako agencja wykonawcza powołana do wspierania działalności naukowych w zakresie badań podstawowych, finansuje przede wszystkim projekty badawcze i w latach 2011-2022 sfinansowało blisko 30 tys. projektów na łączną kwotę ponad 14 mld zł. Zwrócił uwagę, że bardzo duża część budżetu NCN przeznaczona jest na finansowanie projektów kierowanych przez młodych naukowców. Poinformował, że w latach 2016-2022 na takie projekty przeznaczono łącznie 4,6 mld zł. Zwrócił uwagę na kompetencje Dyrektora i Rady NCN, i rozdzielne ustawowo zadania, jakie te dwa organy realizują. Wyraził opinię, że ten podział jest wielką siłą i kluczowym elementem, który zdecydował o sukcesie NCN. Jego zdaniem sterylny podział kompetencji pomiędzy tymi dwoma organami, przypominający podział korporacyjny, w którym funkcjonuje rada nadzorcza i zarząd, jest bardzo dobrym rozwiązaniem, dlatego zadeklarował konieczność utrzymania tego podziału i postępowania zgodnie z przypisanymi kompetencjami. Przekazał, że dzięki kluczowym zapisom ustawy o NCN, udało się stworzyć w Polsce otwarty, konkurencyjny i transparentny system grantowy oparty o międzynarodowo uznane wzorce i procedury. Wskazując na sukcesy NCN zwrócił uwagę, że dzięki finansowaniu NCN, zwiększa się liczba dobrych zespołów badawczych, wykonujących konkurencyjne projekty, młodzi naukowcy mają szansę na finansowanie swoich badań, a do Polski przyjeżdżają naukowcy z zagranicy i zakładają grupy badawcze, co jeszcze kilkanaście lat temu zdarzało się incydentalnie. Młode osoby wygrywają konkursy, mają programy, do których mogą startować w swoich kategoriach, ale także wygrywają konkurencję z doświadczonymi już naukowcami i świetnie sobie radzą w otwartym i konkurencyjnym systemie. Przekazał, że z wielką przyjemnością obserwuje nowe grupy badawcze i nowych naukowców, którzy pojawiają się w różnych ośrodkach. Jest również spora grupa osób, które dzięki finansowemu wsparciu przez NCN, decyduje się wrócić do Polski i tutaj pracować. Jest też bardzo dużo obcokrajowców, którzy wiedząc, że jest rzetelny system grantowy, przyjeżdżają do Polski biorąc udział w międzynarodowych badaniach i jest to jego zdaniem jedna z najważniejszych zmian, które dokonały się w ostatnich kilku latach. Dodatkowo, naukowcy proponują coraz bardziej ambitne, kompletne i międzynarodowo konkurencyjne projekty badawcze. Powstaje większa liczba wysokojakościowych artykułów naukowych i monografii, więcej jest laureatów prestiżowych grantów np. ERC. Przekazał, że NCN poprzez swoje kilkanaście lat działalności stworzyło naprawdę wyjątkową zmianę w polskiej nauce i stworzyło zupełnie nowe pokolenia naukowców. Przekazał, że jednym z najważniejszych zadań, jakie przed nim stoją, jest zapewnienie stabilności systemu grantowego, który jego zdaniem jest dobrze skonstruowany i powinien działać równie dobrze, bądź nawet jeszcze lepiej w przyszłości. Jest to również praca nad znaczącym zwiększeniem dotacji celowej i wypracowaniem mechanizmu corocznego wzrostu tej dotacji. Priorytetem jest także zwiększenie dotacji podmiotowej i podniesienie poziomu wynagrodzeń pracowników Biura, który jest nieodpowiedni do posiadanych przez nich kompetencji i zaangażowania. Poinformował, że dzięki uprzejmości prof. S. Karpińskiego został zaproszony na posiedzenie Rady ds. Szkolnictwa Wyższego, Nauki i Innowacji działającej przy Prezydencie RP, podczas którego przedstawił informację o sytuacji finansowej NCN, i to w jaki sposób zmieniała się wysokość dotacji celowej na przestrzeni lat, jak rosła liczba grantów oraz ich średni koszt i jakie powinno podejmować się działania naprawcze. Zwrócił uwagę na to, że wzrost kosztów projektów wynika również z tego, że naukowcy, rozumiejąc ideę NCN, chętnie proponują do finansowania bardziej

ambitne hipotezy naukowe, które wymagają bardzo wielu różnych procesów badawczych, różnych eksperymentów oraz współpracy międzynarodowej i krajowej, co wpływa na jednostkowy koszt grantu. Niestety, za zwiększonym średnim kosztem gruntu nie idzie zwiększona wysokość dotacji celowej, i od 2018 roku wskaźnik dotacji celowej pozostaje na bardzo stałym poziomie, co wpływa na współczynnik sukcesu w konkursach NCN, który wynosi obecnie poniżej 10%. Przekazał, że optymalna wartość dotacji celowej, aby osiągnąć najbardziej pożądaną poziom wskaźnika sukcesu w wysokości ok. 25-30%, powinna obecnie wynosić ok. 1,7 mld zł, a w 2026 r. przekroczyć 2 mld zł. W jego cenie są to wartości finansowania NCN, o które powinno się walczyć, i które powinny być artykułowane jak najczęściej w różnych środowiskach naukowych, aby uzyskać wsparcie w działaniach podejmowanych przez NCN w tym zakresie. Kolejnym zadaniem jest ciągle stymulowanie współpracy międzynarodowej. Wyraził uznanie dla prowadzonej dotychczas aktywności międzynarodowej NCN w ramach konkursów dwustronnych i wielostronnych, koordynacji programów międzynarodowych tj. QuantERA, CHANCE, czy też skutecznego przeprowadzania konkursów w ramach programów opartych o Lead Agency Procedure finansowanych ze środków UE. Przekazał, że kolejnym sukcesem NCN jest to, że zespoły badawcze, które biorą udział w programach horyzontalnych i innych programach międzynarodowych, są finansowane przez NCN. Na uwagę zasługuje również obecność NCN w Science Europe, czy Global Research Council, co pozwala na wymianę doświadczeń pomiędzy agencjami finansującymi naukę i wpływa na pozycję NCN na świecie. Zwrócił uwagę na konieczność wspierania naukowców z mniejszych ośrodków, w działaniach zachęcających do występowania z wnioskiem w konkursach NCN. Wyraził chęć pracy nad kolejnymi zadaniami NCN, również w oparciu o współpracę z siostrzanymi agencjami tj. NCBiR, NAWA i ABM. Odnośnie organizacji Biura przekazał, że jest za wcześnie, aby mówić o zmianach w tym zakresie. Instytucja nie potrzebuje dużych, rewolucyjnych zmian, aczkolwiek ma pomysły na zastosowanie bardziej optymalnych metod zarządzania i wartościowania stanowisk, jednakże działania w tym zakresie wymagają przedyskutowania wewnątrz Biura. Do rozważenia pozostaje pomysł wprowadzenia ciągłego naboru wniosków, być może na początku w jakimś ograniczonym zakresie, ale rozwiązanie to jest bardzo trudne i wiąże się z reorganizacją funkcjonowania NCN. Wskazał, że rolą Dyrektora NCN jest ciągła komunikacja ze środowiskiem naukowym i obiecał, że przy każdej okazji będzie starał się przekazywać stanowisko w jak złej sytuacji finansowej znajduje się obecnie NCN i jak to wpływa na rozwój nauki w Polsce. W jego opinii bez finansowania badań naukowych nie zbuduje się nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy. Na zakończenie przekazał, że NCN pełni centralną rolę w identyfikowaniu i finansowaniu najbardziej wartościowych badań naukowych w kraju. Uważa NCN za wyjątkowego gracza, który, dzięki swoim międzynarodowo uznanym rozwiązaniom i efektowi skali, jest w stanie przekształcać krajobraz polskiej nauki i indukować jej transformację w pożądanym kierunku. Wskazał, że NCN cieszy się bardzo dużym respektem środowiska naukowego, które jest zainteresowane prowadzeniem wysokiej jakości badań podstawowych.

Prof. dr inż. Stanisław Karpiński zwrócił uwagę, że NCN nie jest samotny na rynku w zakresie finansowania badań. Jest również Agencja Badań Medycznych (ABM), która w ciągu 3 lat wydała 3,7 mld zł na finansowanie badań klinicznych, w tym finansowanie niekomercyjnych badań klinicznych. Przekazał, że eksperci ABM zarabiają więcej niż w NCN, przy bardzo podobnym systemie oceniania wniosków. Zwrócił się z pytaniem dotyczącym planowanego stanu zatrudnienia w 2024 r. oraz idei finansowania przez NCN doświadczonych naukowców, w sytuacji, w której przez 10 lat jest bardzo trudno otrzymać grant z NCN, i czy w związku z tym będzie rozważana dodatkowa pula środków dla takich badaczy.

Prof. dr hab. Krzysztof Józwiak Dyrektor NCN na pytanie odnośnie planów zwiększenia finansowania personalnego w NCN przekazał, że wszystko wiąże się z poziomem dotacji podmiotowej, która według obecnej wersji ustawy budżetowej ma zostać zwiększona o 4 mln zł, jednak nie wiadomo jaką część będzie można przeznaczyć na dodatkowe etaty. Wyraził opinię, że budżet wynagrodzeń powinien wzrosnąć o 30%. Ważne jest również to, aby znalazły się dodatkowe środki na nowe stanowiska i aktywności, które Rada uważa, że powinny być zrealizowane, jednak z powodów finansowych nie mogą zostać wdrożone. W kwestii finansowania doświadczonych naukowców, wyraził zdanie, że dobrym programem dla takich osób był konkurs PRELUDIUM BIS, który został przez NCN zawieszony. Drugim rozwiązaniem jest realizacja badań w ramach konsorcjów i współpracy różnych grup podmiotów, w celu zdobycia wiedzy na temat funkcjonowania projektowego i lepszych wzorców i doświadczeń w pisaniu wniosków o kolejne granty.

Prof. dr hab. inż. Barbara Klajnert-Maculewicz zwróciła uwagę, że NCN ma bardzo szeroki wachlarz konkursów. Z uwagi na trudności finansowe, warto jej zdaniem zastanowić się nad utrzymaniem niektórych konkursów w ofercie NCN, np. konkursu MAESTRO, który generuje bardzo duży wysiłek organizacyjny przy jednocześnie niskiej liczbie przyznawanych grantów. Zaproponowała, aby dostosować model konkursów NCN

do tego jaki istnieje w ERC. W jej opinii doświadczeni naukowcy mogą być finansowani w ramach konkursu OPUS. Należy również zastanowić się nad konkursem PRELUDIUM, który nie funkcjonuje w innych systemach grantowych, a który wytwarza wrażenie, że magister doktorant jest już zdolny do stworzenia własnej, samodzielnej tematyki badawczej. Zwróciła uwagę, że na świecie są znacznie zdrowsze modele rozwoju kariery naukowej poprzez wspieranie pracy w zespole dobrego naukowca. Wyraziła opinię, że system grantowy jest pochodną robienia dobrej nauki, ale żeby była dobra nauka muszą być dobre zespoły, aby były dobre zespoły, musi być pewna konsolidacja ludzi w ramach zespołów badawczych. Wychodząc z założenia, że nie robi się nauki bez młodych ludzi, bez doktorantów, wyraziła opinię, że gdyby granty PRELUDIUM usunąć z systemu NCN, to młodzi ludzie byliby niezagospodarowani, co pozwoliłoby zatrudniać doktorantów w ramach grantów i zwiększyć liczbę finansowanych stypendiów doktoranckich. Przekazała, że rozumie argumenty za tym, aby utrzymać ten szeroki wachlarz konkursów, jednak zwróciła uwagę na przeciążenie Biura i zaangażowanie większych zasobów do realizacji obowiązków, które się z tym wiążą i w sytuacji braku wystarczających środków finansowych w budżecie NCN, jest to optymalny czas na dyskusję na ten temat. Zwróciła uwagę również na to, że w dłuższej perspektywie nie da się funkcjonować tylko i wyłącznie o pulę ekspertów europejskich i świadomość tego, że ze względów oszczędnościowych NCN coraz bardziej odcina cały świat nauki, który toczy się poza Europą nie wpływa korzystnie na proces oceny wniosków. Wskazała także na potrzebę uświadomienia ministerstwu, że dodatkowe, jednorazowe pule środków finansowych, które przekazywane są do NCN w trakcie roku, powodują problem zobowiązań na przyszłość, dlatego warto rozmawiać, aby ten wzrost był konsekwentny w kolejnych latach.

Prof. dr hab. Krzysztof Józwiak Dyrektor NCN przekazał, że zgodnie z kompetencjami Dyrektor NCN nie odpowiada za politykę konkursową Centrum. Jest otwarty na rozmowę na ten temat, ale to Rada NCN podejmuje decyzję dotyczące warunków przeprowadzania poszczególnych konkursów. W kwestii ekspertów spoza Europy poinformował, że NCN planuje wdrożyć system, w którym część posiedzeń Zespołów Ekspertów będą odbywać się hybrydowo, co umożliwi zaangażowanie ekspertów również spoza Europy. Planowane jest doposażenie sal konferencyjnych o urządzenia audiowizualne, które udoskonali pracę z ekspertami w trybie zdalnym. W kwestii rozmów z ministerstwem dotyczących dodatkowych środków dla NCN przekazał, że będzie prowadził prace i działania w kierunku systemowego przekazywania ewentualnych dodatkowych środków finansowych w taki sposób, aby możliwy był rozwój budżetu z zachowaniem strategii finansowania na więcej niż najbliższy rok.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN odnosząc się do kwestii stawek wynagrodzeń ekspertów NCN, w porównaniu ze stawkami jakie otrzymują eksperci AMB przekazał, że stawki te wymagają rewaloryzacji, podobnie jak wynagrodzenia członków Rady NCN i stosowne działania w tym zakresie powinny zostać podjęte. Zwrócił się z pytaniem do Dyrektora NCN, jakie w perspektywie roku lub 4 lat, widzi największe szanse dla NCN. Poruszył również kwestię działań poprzedniego Dyrektora NCN podejmowanych na rzecz złagodzenia zapisów *Polityki NCN dotyczących otwartego dostępu do publikacji*. Przekazał, że z treści pisma kierowanego w tej sprawie do kierowników grantów wynika, że zmiany polityki wydawców wskazują jednoznacznie na radykalizację działań wydawców, którzy w coraz większym zakresie ograniczają swobodę naukowców do dysponowania zaakceptowanymi, autorskimi wersjami ich prac naukowych. W związku z tym, NCN wyznacza okres przejściowy do końca 2025 roku, w trakcie którego wprowadza zmiany w stosowaniu polityki. Przekazał, że środowisko przyjęło ten komunikat z mieszanymi uczuciami, z jednej strony z ulgą i nadzieją, z drugiej strony m.in. wyrażając opinię, że NCN nie orientuje się jakie są realia finansowe z tym związane oraz jakie są realia negocjowania z wydawcami licencji czy różnego zgód niezbędnych do sprostania wymaganiom stawianym przez Plan S. W związku z tym, zwrócił się z pytaniem do Dyrektora NCN, jakie jest jego stanowisko w tej sprawie i jakie działania powinny być podejmowane w perspektywie dalszej niż 2025 rok.

Prof. dr hab. Krzysztof Józwiak Dyrektor NCN przekazał, że popiera działania zmierzające do udostępniania wyników badań naukowych, szczególnie wtedy, kiedy są finansowane ze źródeł publicznych. W jego ocenie problem rozbija się o szczegółowe rozwiązania, które w ostatnich latach były przez środowisko odbierane jako zbyt restrykcyjne. Zwrócił uwagę, że modele biznesowe wchodzą do świata nauki i należy mieć tego świadomość. Zdając sobie sprawę z tego, że pewne rozwiązania, które ostatnio były zastosowane nie do końca się przyjęły, wyraził otwartość do rozmów na ten temat i wypracowania wspólnie z Radą rozwiązań. W kwestii szans dla NCN w najbliższych latach przekazał, że wierzy, że ludzie, którzy pracują w nauce i są finansowani z budżetu NCN, stworzą w przyszłości masę krytyczną, która może zmienić uniwersytety i przestawić na inne tory naukę w Polsce.

Dr hab. Joanna Golińska-Pilarek przekazała, że w kwestii *Polityki NCN dotyczącej otwartego dostępu do publikacji*, rola Rady sprowadza się do wyznaczania wysokości kosztów pośrednich Open Access w ramach grantu, które mogą być przeznaczone wyłącznie na koszty związane z udostępnieniem publikacji lub danych badawczych w otwartym dostępie. Natomiast sam wymóg rozliczania projektu publikacjami, zgodnymi z Planem S, leży po stronie Dyrektora NCN. Wyraziła obawę, że jedynym rozwiązaniem tego problemu będzie rezygnacja z tego wymogu.

Prof. dr hab. Krzysztof Józwiak Dyrektor NCN zapewnił, że będzie analizował ten problem i elastycznie podchodził do rozwiązań w tym zakresie, biorąc pod uwagę interes środowiska naukowego.

Ad. 4. Zatwierdzenie Planu działalności Narodowego Centrum Nauki na rok 2024.

Prof. dr hab. Tomasz Dietl w imieniu zespołu powołanego do analizy ww. dokumentu w składzie: prof. J. Chodkowska-Miszczuk, prof. T. Dietl, dr hab. inż. K. Marszałek, przedstawił opinię na temat Planu działalności NCN na 2024 r. Poinformował, że dokument, w sposób kompleksowy i wyczerpujący przedstawia wszystkie obszary działalności NCN wskazując na priorytetowe kierunki działań tj.: 1) rozwijanie roli NCN w wyznaczaniu standardów jakości badań naukowych w Polsce oraz doskonalenie wewnętrznych zasad konkursowych, w tym utrzymanie wysokiego poziomu ekspertów zagranicznych oraz ich decydującej roli w ocenianiu projektów; 2) podjęcie działań w celu zwiększenia budżetu Centrum w 2024 roku i kolejnych latach do poziomu pozwalającego osiągnąć wskaźnik sukcesu na poziomie 25-30%; 3) kontynuacja działań zmierzających do poprawy wskaźnika sukcesu przy dotychczasowym budżecie; 4) rozwijanie, poprzez wspólne konkursy, współpracy naukowej z innymi instytucjami finansującymi aktywność naukową w kraju; 5) budowania marki polskiej nauki za granicą poprzez rozwijanie wielostronnej współpracy międzynarodowej; 6) realizowanie zadań zleconych przez nadzorującego Ministra. Zwrócił uwagę na spadek wartości miernika wskazującego na liczbę projektów, staży i stypendiów finansowanych przez NCN. W opinii zespołu spadek ten jest niepokojący i wynika głównie ze wzrostu kosztocłonności aktywności naukowych oraz niewystarczającego do potrzeb budżetu NCN. Poinformował, że Plan nie przewiduje istotnych zmian w zatrudnieniu w Biurze Centrum. Zdaniem zespołu, należałoby rozważyć zwiększenie zatrudnienia Koordynatorów Dyscyplin w celu realizacji rosnącego zakresu obowiązków, a także zwiększenie ich wynagrodzenia. Zespół podziela opinię Dyrektora NCN, że rok 2024 będzie pełen wyzwań dla dyrekcji i Rady NCN, także ze względu na rosnące zagrożenie ze Wschodu, globalne wyzwania związane z klimatem, energią oraz powtórny uprzemysłowieniem Zachodu, a także zmianę polityczną w Polsce. Zespół zwraca uwagę na kontestację zasad działania NCN przez część polskiego środowiska naukowego, zmianę otoczenia naukowego na świecie przejawiającą się w postaci nierzetelności naukowej, pseudonauki, rosnącej liczbie konferencji i czasopism drapieżnych utrudniających ocenę doskonałości naukowej oraz przekonaniu o potrzebie zmiany paradygmatu oceny projektów. Zdaniem zespołu, dyrekcja i Rada NCN powinny podjąć działania w następujących kierunkach: 1) dążyć do stworzenia instytucjonalnego forum okresowych spotkań przedstawicieli NCN i nadzorującego Ministra; 2) przy podejmowaniu współpracy międzynarodowej i doborze recenzentów uwzględnienia faktu istnienia wojny w Ukrainie, rysującego się nasilenia podziału świata oraz możliwej interferencji zagranicznej; 3) nie ustawać w wysiłkach przedstawiania faktów dotyczących NCN oraz innych akcji wsparcia NCN przez wiele znaczących środowisk naukowych; 4) w celu podniesienia prestiżu polskiej nauki i zahamowania wypływu finansowania przeznaczonego na rozwój nauki, przygotować wytyczne dotyczące konferencji i czasopism drapieżnych i odpowiednio zmodyfikować zasady otwartego dostępu do publikacji i danych z pełną świadomością istnienia lobbingu wydawców; 5) w miejsce oceny poprzez publikacje, promowanie większej roli otrzymywanych projektów przy ocenie jednostek naukowych, ze względu na ekspercki i międzynarodowy charakter konkursów grantowych; 6) współdziałać w zwiększaniu liczby polskich naukowców w panelach przygotowujących i oceniających konkursy grantowe Komisji Europejskiej. Wskazał, że pewną niejasność może budzić niedookreślenie w Planie kryteriów wyboru doraźnych kontroli projektów, które nie są ujęte w planie kontroli na rok 2024. Zastanawiająca jest także niezmienna od kilku lat liczba kontroli w siedzibie podmiotu wobec zmniejszającej się rokrocznie liczby zweryfikowanych raportów rocznych i końcowych. Poinformował, że Zespół stwierdza, że przedstawiony Plan działalności NCN na rok 2024 jest ambitny, zawiera nowe inicjatywy prowadzące do rozszerzenia współpracy krajowej i międzynarodowej oraz spełnia główny cel NCN, jakim jest wspieranie najbardziej wartościowych badań naukowych w Polsce poprzez ich konkursowe finansowanie, a przytoczone uwagi nie zmieniają ogólnej bardzo pozytywnej oceny analizowanego dokumentu. Dlatego Zespół rekomenduje przyjęcie tego Planu przez Radę NCN.

Prof. dr hab. Krzysztof Józwiak Dyrektor NCN wskazał, że najważniejszym zadaniem jest zwiększenie budżetu NCN na rok 2024. Odnosząc się do opinii zespołu w sprawie zwiększenia stanu zatrudnienia

Koordinatorów Dyscyplin poinformował, że obecnie takie działanie nie jest możliwe. Zwrócił uwagę na trudności ze zrekrutowaniem kandydatów na już istniejące stanowiska. Odnosząc się do propozycji stworzenia okresowych spotkań przedstawicieli NCN i nadzorującego Ministra wskazał, że NCN pracuje nad tym i ma nadzieję, że takie spotkania będą się odbywały. W kwestii kontroli grantów NCN wskazał, że w większości przypadków odbywają się one w miejscach realizacji projektów.

Prof. dr hab. Tomasz Dietl wyraził opinię, że utworzenie instytucjonalnego forum okresowych spotkań NCN z ministerstwem jest bardzo potrzebne, będzie szansą prowadzenia dialogu na temat funkcjonowania NCN, również w sytuacji zagrożenia przestawienia gospodarki polskiej, w tym nauki, na tryb wojenny. Wskazał na problemem wartościowych grantów i kwestię odpłatnego publikowania wyników badań w czasopiśmie, które przez środowisko naukowe nie są szanowane, a poprzez dopuszczanie, czy wręcz wymuszanie publikowania w tych czasopiśmie, NCN obniża swoją rangę. Jego zdaniem, NCN nie powinno zwlekać z rozwiązaniem tego problemu i musi aktywnie działać, aby powstrzymać strumień środków, który na te publikacje jest przeznaczony. W przypadku zmiany przez ministerstwo zasad oceny jednostek naukowych, konieczne jest wskazanie problemu publikacji wyników projektu w poszczególnych czasopiśmie. Wyraził opinię, że NCN ma niesłychanie ważną rolę do odegrania, ponieważ eksperci oceniający wnioski w konkursach NCN są niezależni od polskiej nauki, i w związku z tym ocena jest w miarę obiektywna.

Prof. dr hab. Krzysztof Józwiak Dyrektor NCN zgodził się, że NCN ma narzędzia do tego, żeby identyfikować zarówno dobre zespoły, które publikują jak i jednostki naukowe, a być może w przyszłości, byłyby to podstawa do oceny parametrycznej jednostek.

Prof. dr hab. Tomasz Dietl zwrócił uwagę, że celem nie jest wyróżnienie wyłącznie NCN, a zwiększenie wagi oceny parametrycznej, gdyż wszystkie projekty, które są finansowane przez NCN należy uznać, że są oceniane merytorycznie.

Prof. dr hab. Justyna Chodkowska-Miszczuk w kwestii kontroli projektów wskazała, że wątpliwości zespołu dotyczyły nie tyle miejsca ich realizacji, ale ich niezmienną liczbę, pomimo zmniejszającej się liczby zweryfikowanych raportów rocznych i końcowych. Zwróciła uwagę, że w tabeli dołączonej do Planu działalności NCN na 2024 r., liczba kontroli i liczba zweryfikowanych raportów rocznych i końcowych jest zestawiona w jednej tabeli.

Dominika Lewkiewicz Kierownik Zespołu ds. Kontroli i Audytu NCN poinformowała, że w 2024 roku zaplanowało 24 nowe kontrole w siedzibie podmiotów realizujących granty NCN. Wskazała, na brak korelacji między planem kontroli, a zmniejszającą się liczbą raportów. Wyjaśniła, że zestawienie liczby kontroli planowanych do przeprowadzenia w 2024 oraz liczby zweryfikowanych raportów rocznych i końcowych w jednej tabeli, wynika z wytycznych otrzymanych z ministerstwa. Tabela dotyczy prognozowanych wartości mierników do zadania „Nadzór nad realizacją badań naukowych w latach 2017-2024”. Nadzór dotyczy zarówno weryfikacji raportów rocznych i końcowych, jak i kontroli. Jednocześnie poinformowała, że oprócz kontroli planowanych, NCN przeprowadza w trybie doraźnym, systemowe kontrole w zakresie weryfikacji określonego problemu.

Rada NCN w drodze głosowania (23 głosy „za”) zatwierdziła Plan działalności Narodowego Centrum Nauki na rok 2024 r. przyjmując w tej sprawie uchwałę nr 108/2023 w tej sprawie (w załączeniu).

Ad. 5. Kontynuowanie dyskusji w sprawie propozycji zmian w Regulaminie przyznawania środków na realizację zadań finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki w zakresie projektów badawczych w konkursach planowanych do ogłoszenia w marcu 2024 r.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN przypomniał, że na ostatnim posiedzeniu, Rada nie poparła propozycji zmiany zasad oceny kosztorysu projektu, zgodnie z którą kosztorys oceniany byłby w ramach odrębnego kryterium z rozszerzoną skalą punktową 0,1,2, natomiast zgodzono się na kontynuację dyskusji w zakresie modyfikacji wag procentowych kryteriów oceny wniosku w konkursach NCN wynikających z uwzględnienia oceny zespołu badawczego w kryterium „A3. Możliwość wykonania projektu”.

Dr hab. Joanna Golińska-Pilarek Przewodnicząca Komisji ds. regulaminów i procedur zwróciła uwagę, że wszelkie zmiany w obrębie formularza oceny wniosku, po akceptacji Rady, zostaną wdrożone w konkursach ogłaszanych 15 marca 2024 r. Następnie przedstawiła propozycję modyfikacji kryterium „A3. Możliwość

wykonania projektu”, w którym ocenę zespołu badawczego uzupełniono o ocenę kwalifikacji wykonawców oraz przydziału zadań badawczych. Zaznaczyła, że ocena osiągnięć wykonawców będzie możliwa tylko w odniesieniu do osób znanych na etapie składania wniosku. Oceny opisowe uzupełniono także o ocenę zaplanowanej we wniosku współpracy międzynarodowej. Wyjaśniła, że ocena ta nie dotyczy współpracy międzynarodowej np. w ramach LAP, a dotyczy współpracy międzynarodowej z partnerami, którzy nie otrzymują wynagrodzenia z projektu. Następnie przekazała, że w formularzu oceny w polu opisowym „MOCNE/SŁABE STRONY WNIOSKU”, które stanowi podsumowanie oceny, eksperci najczęściej kopiują swoje uwagi z wcześniejszych sekcji, w których uzasadniali oceny w poszczególnych kryteriach oceny. W związku z tym, Komisja zgodziła się, że pole opisowe należy usunąć, a ekspert powinien wskazać mocne i słabe strony w zakresie każdego kryterium oceny. Wyraziła opinię, że uporządkowanie sekcji, w których eksperci uzasadniają swoje oceny może przełożyć się na podniesienie jakości uzasadnień ocen końcowych wniosków.

Dr Monika Pobiega Koordynator Dyscyplin NZ uzupełniła, że postulat usunięcia „MOCNYCH/SŁABYCH STRON WNIOSKU” był propozycją Koordynatorów Dyscyplin, którzy przekonują, że ekspertom łatwiej będzie przygotować uzasadnienia oceny w zakresie każdego kryterium podlegającego ocenie, bez powtarzania po raz kolejny tych samych komentarzy w odniesieniu do całego wniosku.

Prof. dr inż. Stanisław Karpiński zaproponował pod dyskusję definicję ocen opisowych w kryterium „A. Ocena projektu” odnosząc się do oceny excellent/doskonały, która określa projekt badawczy na poziomie światowym. Wskazał, że jest to sformułowanie zbyt ogólne. W jego opinii taki projekt wychodzi poza horyzont znanej nauki, który pokazuje nowe kierunki i ma duży potencjał do odkrycia nowych zagadnień naukowych.

Dr hab. Joanna Golińska-Pilarek Przewodnicząca Komisji ds. regulaminów i projektów przekazała, że poprawa/korekta opisów poszczególnych ocen, aby były trafniej sformułowane, jest zawsze możliwa. Zwróciła się z prośbą do członków Rady o namysł w tej sprawie i zgłoszenie propozycji zmian na styczniowym posiedzeniu. Następnie przeszła do prezentacji i omówienia aktualnie obowiązujących w konkursach NCN wag kryteriów oceny wniosku w ogólnej ocenie projektu, w kontekście diskutowanych podczas listopadowego spotkania Rady zmian w tym zakresie. Przypomniała, że dyskusja na temat wag rozpoczęła się od propozycji prof. S. Karpińskiego, aby po uwzględnieniu oceny zespołu badawczego w podkryterium „A3. Możliwość wykonania projektu” zwiększyć jego wagę, zmniejszając jednocześnie wagę kryterium „B. Kwalifikacje i ociążenia kierownika projektu” oraz, w następstwie tych zmian, analogicznie dokonać korekt we wszystkich konkursach NCN uwzględniając ich charakter oraz adresatów. Zaznaczyła, że środowisko zgłaszało postulat zmniejszenia wagi kryterium B, argumentując to ryzykiem otrzymywania grantów przez wciąż te same osoby, z uwagi na ich wysoko oceniany dorobek naukowy i jednoczesny brak możliwości wejścia do systemu grantowego młodych badaczy. Komisja uszeregowała konkursy, rozpoczynając od tych dedykowanych młodym, w których najwyższe znaczenie powinno mieć kryterium „A. Ocena projektu”, które zawiera podkryterium „A3. Możliwość wykonania projektu”, a niższe znaczenie kryterium „B. Kwalifikacje i ociążenia kierownika projektu”, z założeniem, że waga kryterium B będzie rosła im bardziej doświadczonym naukowcem jest adresat danego konkursu. W związku z tym, waga kryterium „A. Ocena projektu” będzie wynosić dla konkursu PRELUDIUM – 80%, SONATINA – 65% (+5%), SONATA – 70% (+5%), OPUS – 65% (+5%), SONATA BIS – 65%, MAESTRO – 60% (+5%). Wyjaśniła, że podniesienie wagi kryterium w konkursie SONATINA do poziomu pozwalającego utrzymać właściwy trend, nie jest możliwe z uwagi na dodatkowe kryterium oceny w tym konkursie „C. Zasadność wyboru miejsca stażu zagranicznego” o wadze 10%. Następnie odniosła się do podkryteriów oceny w kryterium A, na które składają się podkryteria „A1. Poziom naukowy projektu”, „A2. Potencjalny wpływ projektu” oraz „A3. Możliwość wykonania projektu”. Komisja proponuje, aby podkryterium A1 miało wagę dla konkursu PRELUDIUM – 55% (+5%), SONATINA – 40% (+10%), SONATA – 40% (+5%), OPUS – 35% (+5%), SONATA BIS – 35%, MAESTRO – 35%. Natomiast podkryterium A2, które jest najmniej kwantyfikowalne we wszystkich konkursach, miało wagę 10%. Przekazała, że waga podkryterium A3, po uwzględnieniu propozycji prof. S. Karpińskiego, zostanie zwiększona w konkursie MAESTRO z 10% do 15%, w OPUS z 15% do 20%, a dla pozostałych konkursów pozostanie na aktualnym poziomie i będzie wynosić w PRELUDIUM – 15%, SONATINA – 15%, SONATA – 20%, SONATA BIS – 20%. Zaznaczyła, że w omawianych podkryteriach obowiązuje różna skala punktowa tj. w podkryterium A1 jest pięciopunktowa, a trzypunktowa w podkryterium A2 i A3, co powoduje, że ocena na poziomie 1 punktu ma różną wagę procentową w tych podkryteriach. Przy uwzględnieniu powyższych zmian, waga kryterium „B. Kwalifikacje i ociążenia kierownika projektu” będzie wynosić dla konkursu PRELUDIUM – 20%, SONATINA – 25% (-5%), SONATA – 30% (-5%), OPUS – 35% (-5%), SONATA BIS – 35%, MAESTRO – 40% (-5%). Wyraziła opinię, że przy aktualnie sformułowanych zasadach oceny, ocena wpływu projektu

badawczego na dziedzinę/ badawcze/ą, jest ujęta nie tylko w podkryterium A3, ale także w podkryterium A1, w którym oceniane jest znaczenie, oryginalność oraz nowatorski charakter planowanych badań.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN poparł zaproponowane zmiany w kryteriach oceny wniosków w konkursach NCN, które odpowiadają na prośby środowiska, a jednocześnie zachowują gradację wag procentowych oceny w zależności od typu konkursu.

Dr hab. Joanna Golińska-Pilarek Przewodnicząca Komisji ds. regulaminów i projektów w odpowiedzi na propozycję prof. S. Karpińskiego dotyczącą ujednoczenia skali punktowej w kryteriach podlegających ocenie, które pozwolą zachować odpowiednie proporcje procentowe wag w każdym kryterium zaproponowała, aby rozważyć w przyszłości połączenie aktualnych trzech podkryteriów A1, A2, A3 w jedno kryterium A, gdzie każde aktualne podkryterium zostanie uwzględnione jako pytanie, ale punktacja i waga oceny będzie odnosić się całościowo do kryterium „A. Ocena projektu”. Dodała również, że w innych agencjach finansujących badania naukowe jest wyraźna tendencja zmniejszania liczby kryteriów podlegających ocenie.

Prof. dr hab. Bronisław Rudak odnosząc się do aktualnie obowiązujących zasad oceny wniosków w NCN oraz zaproponowanych przez Komisję regulaminową zmian w tym zakresie, wskazał na rozdrobnienie oceny, które utrudnia ocenę ekspercką. Zaproponował, aby rozważyć określenie prostych i przejrzystych zasad oceny, gdzie ocena zostanie przeprowadzona według dwóch kryteriów np. poziomu naukowego projektu i zaplanowanych wykonawców.

Dr hab. Bogumił Szady w odniesieniu do propozycji połączenia trzech podkryteriów A1, A2, A3 w jedno kryterium A wyraził prośbę, aby w dyskusjach na ten temat głos zabrali Koordynatorzy Dyscyplin, którzy bazując na doświadczeniu pracy z ekspertami, będą w stanie stwierdzić, czy zmiany te ułatwią ocenę ekspercką.

Dr Monika Pobiega Koordynator Dyscyplin NZ poinformowała, że Koordynatorzy Dyscyplin odniosą się do propozycji zmian w zasadach oceny wniosków wtedy, kiedy będzie ona wstępnie wypracowana. Wyraziła opinię, że aktualnie różnice między ocenami projektów są małe i jeżeli kryteria zostaną jeszcze bardziej zawężone np. do dwóch, to będą one mało różnicujące dla wniosków i może dochodzić do sytuacji, w której np. 10 wniosków będzie miało tę samą liczbę punktów.

Prof. dr hab. Bronisław Rudak wskazał, że nawet jeżeli wnioski mają tę samą punktację, to Zespół Ekspertów na drugim etapie dyskutuje oceny końcowe i ustala ranking wniosków, więc taka sytuacja nie jest zagrożeniem dla rozstrzygnięcia konkursu. Dodał również, że jeżeli NCN chce podnieść współczynnik sukcesu to powinien ograniczyć liczbę ogłaszanych konkursów.

Prof. dr hab. Mariola Łaguna zaproponowała, aby Komisja przygotowała wariant zmiany formularza oceny, w którym ocenie będą podlegały dwa kryteria: A i B, następnie Rada w drodze dalszych dyskusji zdecyduje o preferowanym rozwiązaniu.

Dr hab. inż. Krzysztof Fic wyraził opinię, że nie należy wprowadzać zmian w formularzu oceny wniosku w konkursach ogłaszanych 15 marca 2024 r. w sytuacji, gdy pojawiają się propozycje, aby zmiany były dużo głębsze niż te aktualnie proponowane. Zaznaczył, że należy przyglądać się propozycji zmian, w szczególności we współpracy z Koordynatorami Dyscyplin. Spłaszczenie kryteriów oceny może spowodować sytuację, w której 30 projektów będzie miało identyczną wartość punktową, nawet jeżeli punkty te mają pomocniczy charakter. Przekazał, że ocena każdego kryterium z osobna tj. podkryteriów A1, A2 i A3 oraz kryterium B, pomaga ustalić listę rankingową i pokazać, w których aspektach projekty te różnią się od siebie. Jeżeli wprowadzone zostaną tylko dwa kryteria A i B, to wtedy NCN naraża się na zarzuty braku transparentności, ponieważ projekty te trzeba będzie jakoś rankingować. Wyraził poparcie dla uproszczenia formularza oceny i w efekcie również pracy ekspertów, natomiast dyskutując propozycje zmian, należy mieć na uwadze to, że przy spłaszczeniu kryteriów oceny można uzyskać efekt burzliwych dyskusji ekspertów na panelach, w czym projekty oceniane na tę samą liczbę punktów, różnią się od siebie.

Dr hab. Bogumił Szady zwrócił uwagę, że podobna sytuacja miała miejsce w NPRH, na panelu były projekty ocenione na 70%, niektóre z nich otrzymywały finansowanie inne nie, co spotkało się z krytyką środowiska naukowego. Dodał również, że jednym z wariantów dyskutowanych podczas spotkania Komisji było

połączenie podkryteriów „A1. Poziom naukowy projektu” oraz „A2. Potencjalny wpływ projektu”, które posiadają wiele elementów wspólnych, co zmniejszyłoby liczbę ocenianych kryteriów, ale nie aż tak radykalnie.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN w związku z propozycją prof. B. Rudaka zakładającej kumulację kryteriów oceny do dwóch, A i B, zaproponował zaangażowanie w prace Komisji ds. regulaminów i procedur w celu wypracowania propozycji uproszczenia zasad oceny wniosków np. na wzór tych obowiązujących w ERC.

Prof. dr hab. Bronisław Rudak potwierdził, że przekaże pod dyskusję Komisji ds. regulaminów i procedur swoje propozycje, które zostaną zaprezentowane podczas posiedzenia w styczniu 2024 r., wówczas Rada będzie mogła ocenić sens proponowanego rozwiązania i zagłosować w tej sprawie.

Ad. 6. Ustalenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację projektów badawczych z podziałem na poszczególne grupy dyscyplin w konkursach MAESTRO 15 i SONATA BIS 13, ogłoszonych przez Narodowe Centrum Nauki 15 czerwca 2023 r.

Dr Marcin Liana Zastępca Dyrektora NCN poinformował, że po analizie dostępnego budżetu NCN, ustalonych nakładów oraz liczby wniosków złożonych w ww. konkursach, zaproponował utrzymanie przeznaczonego przez Radę NCN nakładu na konkurs MAESTRO 15 w kwocie 20 mln zł, tym: dla Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce – 3 827 000 zł, dla Nauk Ścisłych i Technicznych – 12 765 000 zł, dla Nauk o Życiu – 3 408 000 zł oraz nakładu na konkurs SONATA BIS 13 w kwocie 100 mln zł, w tym: dla Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce – 15 024 000 zł, dla Nauk Ścisłych i Technicznych – 48 202 000 zł, dla Nauk o Życiu – 36 774 000 zł. Poinformował, że przewidywany wskaźnik sukcesu w tych konkursach wyniesie ok. 10%. Przypomnił, że w obu tych konkursach będzie możliwość utworzenia list rezerwowych wniosków rekomendowanych do finansowania, pod warunkiem ewentualnego zwiększenia budżetu NCN na 2024 r.

Rada NCN zaakceptowała przedstawioną propozycję wysokości środków finansowych w ramach poszczególnych grup dyscyplin przeznaczonych na realizację projektów badawczych złożonych w konkursie MAESTRO 15, przyjmując w drodze głosowania (22 głosy „za”, 22 osoby głosujące) uchwałę nr 109/2023 w tej sprawie (w załączeniu) oraz w konkursie SONATA BIS 13, przyjmując w drodze głosowania (22 głosy „za”, 22 osoby głosujące uchwałę nr 110/2023 w tej sprawie (w załączeniu).

Ad. 7. Ustalenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację projektów badawczych w konkursie SONATINA 8, planowanym do ogłoszenia przez Narodowe Centrum Nauki 15 grudnia 2023 r.

Dr Marcin Liana Zastępca Dyrektora NCN przekazał, że w wyniku analizy budżetu NCN na najbliższe lata oraz wyników wcześniejszych edycji konkursu SONATINA 8, w porozumieniu z głównym księgowym NCN, zaproponowano nakład finansowy konkursu na poziomie 20 mln zł. Wskazał, że możliwość zwiększenia środków finansowych na ten konkurs zależy od sytuacji budżetowej NCN na rok 2024 r.

Rada NCN w drodze głosowania (23 głosy „za”) zaakceptowała wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację projektów badawczych w ramach konkursu SONATINA 8 w kwocie 20 mln zł, przyjmując w tej sprawie uchwałę nr 111/2023 (w załączeniu).

Ad. 8. Ustalenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na projekty badawcze planowane do realizacji przez polskie zespoły badawcze w ramach międzynarodowego konkursu JPND Call 2024, przeprowadzanego przez sieć JPND (EU Joint Programme Neurodegenerative Disease Research) wspierającą badania naukowe nad chorobami neurodegeneracyjnymi.

Dr Jadwiga Spyrka Koordynator Dyscyplin NZ przypomniała, że JPND jest międzynarodową inicjatywą, która wspiera badania naukowe nad chorobami neurodegeneracyjnymi. Dotychczas sieć JPND ogłosiła 15 konkursów na międzynarodowe projekty badawcze, realizowane wspólnie przez zespoły z krajów należących do sieci. NCN wzięło udział w 7 konkursach tej sieci. Natomiast w 2024 r. sieć JPND planuje ogłoszenie kolejnego konkursu na międzynarodowe projekty badawcze (JPND Call 2024) w ramach obszaru tematycznego: Mechanisms and measurement of disease progression in the early phase of neurodegenerative diseases. Ogłoszenie konkursu zaplanowane jest na styczeń 2024 r., a jego rozstrzygnięcie na październik

2024 r. Realizacja finansowanych projektów rozpocznie się w 2025 r. Wskazała, że z uwagi na duże zainteresowanie udziałem polskich grup badawczych w ostatnich edycjach konkursów sieci JPND, rekomendowana kwota środków przeznaczonych przez NCN na sfinansowanie projektów badawczych realizowanych przez polskie zespoły naukowe w tym konkursie wynosi 1 mln EUR.

Prof. dr hab. inż. Monika Kaczmarek Przewodnicząca Komisji Rady NCN Nauk o Życiu poinformowała, że Komisja pozytywnie rekomenduje przystąpienie NCN do tego konkursu.

Rada NCN w drodze głosowania (23 głosy „za”) ustaliła wysokość środków finansowych w kwocie 1 mln EUR z przeznaczeniem na projekty badawcze realizowane przez polskie zespoły naukowe w konkursie sieci Joint Programming Initiative in Neurodegenerative Diseases (JPND) Call 2024 przyjmując w tej sprawie uchwałę nr 112/2023 (w załączeniu).

Ad. 9. Przyjęcie zasad przeprowadzania przez Narodowe Centrum Nauki międzynarodowych konkursów wielostronnych CHIST-ERA Call 2023, JPND Call 2024, JPIAMR Call 2024 w zakresie udzielania pomocy publicznej.

Alicja Dyląg Dział Współpracy Międzynarodowej NCN przekazała, że Komisja Europejska wprowadziła zmiany w sposobie naliczania kosztów pośrednich w projektach z pomocą publiczną, w związku z tym konieczna jest nowelizacja rozporządzenia dotyczącego udzielania pomocy publicznej przez NCN. Projekt zmiany rozporządzenia MEiN w tej sprawie był długo procedowany przez Rządowe Centrum Legislacji i dopiero w dniu 5 grudnia br. podpisane rozporządzenie zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw, a w życie wejdzie 20 grudnia br. Przekazała, że NCN potrzebuje czasu, aby zmiany te zaimplementować do formularzy wniosków składanych w konkursach. W związku z tym, że zmiana wpłynie na sposób konstruowania kosztorysu we wnioskach z pomocą publiczną, zaproponowano wyłączenie udzielania pomocy publicznej przez NCN w najbliższych konkursach tj. CHIST-ERA Call 2023 – ogłaszany w grudniu br. oraz JPND Call 2024 i JPIAMR 2024, które będą ogłaszane w styczniu 2024 r. Wskazała również, że po wejściu w życie nowego rozporządzenia, odpowiednie zmiany dotyczące kosztów w projektach z pomocą publiczną, zostaną wprowadzone w Regulaminie UNISONO oraz Regulaminie krajowym i pomoc publiczna będzie mogła być udzielana w kolejnych konkursach.

Rada NCN w drodze głosowania (23 głosy „za”) określiła, że do konkursów CHIST-ERA IV Call 2023, JPND Call 2024, JPIAMR-ACTION Call 2024, z wnioskiem krajowym nie będzie mógł wystąpić wnioskodawca, dla którego finansowanie projektu badawczego będzie stanowić pomoc publiczną, przyjmując w tej sprawie uchwałę nr 113/2023 (w załączeniu).

Ad. 10. Przyjęcie warunków oraz regulaminu przyznawania środków na realizację przez polskie zespoły badawcze zadań finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu DAINA 3 na polsko-litewskie projekty badawcze, planowanym do ogłoszenia 15 grudnia 2023 r.

Dr Oskar Wolski Koordynator Dyscyplin HS przekazał, że 15 grudnia br. zostanie ogłoszona trzecia edycja konkursu DAINA we współpracy polsko-litewskiej, w związku z tym zwrócił się z prośbą o przyjęcie przez Radę NCN uchwały w sprawie określenia warunków oraz regulaminu przeprowadzenia konkursu DAINA 3 na polsko-litewskie projekty badawcze. Poinformował, że projekt warunków przeprowadzenia konkursu był już prezentowany Radzie podczas wcześniejszego posiedzenia plenarnego oraz uzyskał akceptację Komisji ds. regulaminów i procedur. Przypomniał, że w trzeciej edycji konkursu DAINA zrezygnowano z oceny równoległej, która do tej pory była przeprowadzana zarówno przez NCN jak i przez Research Council of Lithuania. Ocena wspólna zostanie oparta na procedurze Lead Agency Procedure, w której NCN będzie pełnił rolę agencji wiodącej odpowiedzialnej za oceną merytoryczną wniosków.

Rada NCN w drodze głosowania (23 głosy „za”) określiła warunki oraz regulamin przyznawania środków na realizację przez polskie zespoły badawcze zadań finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki w konkursie DAINA 3 na polsko-litewskie projekty badawcze, przyjmując w tej sprawie uchwałę nr 114/2023 (w załączeniu).

Ad. 11. Wybór Zespołu Ekspertów do oceny wniosków skierowanych przez Komisję Odwoławczą do ponownego rozpatrzenia.

Prof. dr hab. Krystyna Bartol Przewodnicząca Komisji Rady NCN Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce przedstawiła propozycję składu Zespołu Ekspertów do oceny wniosków skierowanych przez Komisję Odwoławczą do ponownego rozpatrzenia.

Rada NCN w drodze głosowania (23 głosy „za”) wybrała skład Zespołu Ekspertów do oceny wniosków skierowanych przez Komisję Odwoławczą Rady NCN do ponownego rozpatrzenia, przyjmując w tej sprawie uchwałę nr 115/2023 (w załączeniu).

Ad. 12. Przyjęcie ocen raportów końcowych z realizacji grantów Narodowego Centrum Nauki.

Prof. dr hab. Krystyna Bartol Przewodnicząca Komisji Rady NCN Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce poinformowała, że członkowie Komisji ocenili raporty końcowe z realizacji grantów NCN w grupie HS, rekomendując uznanie projektów za wykonane zgodnie z umową, z wyjątkiem dwóch, w których uznano umowę za niewykonaną z koniecznością zwrotu całości środków.

Prof. dr hab. Grzegorz Karch Przewodniczący Komisji Rady NCN Nauk Ścisłych i Technicznych poinformował, że członkowie Komisji ocenili raporty końcowe z realizacji grantów NCN w grupie ST, rekomendując uznanie projektów za wykonane zgodnie z umową, z wyjątkiem jednego, w którym uznano umowę za niewykonaną z koniecznością zwrotu całości środków.

Prof. dr hab. Stefan Dziembowski odniósł się do projektu w grupie ST, w którym uznano za umowę niewykonaną z powodu niespełnienia przez kierownika projektu wymogu spędzenia 50% czasu pracy w Polsce. Wyraził opinię, że wnioskodawca ma tendencję do zatrudniania wybitnych naukowców rozproszonych po świecie.

Prof. dr hab. inż. Monika Kaczmarek Przewodnicząca Komisji Rady NCN Nauk o Życiu poinformowała, że członkowie Komisji ocenili raporty końcowe z realizacji grantów NCN w grupie NZ, rekomendując uznanie projektów za wykonane zgodnie z umową.

Prof. dr hab. Tomasz Dietl zwrócił się z pytaniem o procedurę ujawniania informacji na temat beneficjentów grantów NCN, u których uznano umowę za niewykonaną i zobligowano do zwrotu środków. Wyraził opinię, że pojawienie się takiej informacji publicznie mogłoby mieć wymiar dydaktyczny.

Dr Agnieszka Dobrowolska Kierownik Działu Rozliczania Projektów Badawczych, Staży i Stypendiów NCN poinformowała, że taka informacja nie jest publicznie dostępna. Do jednostki naukowej i kierownika projektu przesyłane jest pismo w sprawie uznania projektu za niewykonany. Natomiast, jeżeli jednostka naukowa zwróci się do NCN z prośbą o umorzenie kwoty i NCN przychyli się do tego wniosku, wtedy w Biuletynie Informacji Publicznej NCN, w wykazie środków umorzonych, można znaleźć informację o tym jakiej jednostce i w jakiej wysokości NCN umorzyło środki.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN wskazał, że kwestia możliwości upublicznienia danych jednostki naukowej będącej wnioskodawcą projektu, w którym uznano umowę za niewykonaną, należałoby w przyszłości rozpatrzyć, przede wszystkim pod względem możliwości prawnych.

Prof. dr hab. Tomasz Dietl złożył wniosek formalny, aby kwestia ta była w przyszłości przedmiotem obrad Rady NCN.

Rada NCN w drodze głosowania (23 głosy „za”) zaakceptowała oceny raportów końcowych z realizacji grantów NCN przyjmując w tej sprawie uchwałę nr 116/2023 (w załączeniu).

Ad. 13. Podsumowanie przebiegu konkursów OPUS 25, PRELUDIUM 22 na projekty badawcze, ogłoszonych przez Narodowe Centrum Nauki 15 marca 2023 r.

Dr inż. Ewelina Szymańska-Skolimowska Koordynator Dyscyplin ST poinformowała, że w konkursie OPUS 25 i PRELUDIUM 22 zostało złożonych łącznie 4 337 wniosków na kwotę 3,322 mld zł, w tym w OPUS 2184 wnioski, w PRELUDIUM 2153 wnioski, a łącznie do finansowania zakwalifikowano 407. W konkursie OPUS 25 finansowanie otrzymało 176 projektów, co oznacza, że wskaźnik sukcesu w tym konkursie spadł, w porównaniu do poprzednich edycji i wyniósł tylko 8,06%. W konkursie PRELUDIUM do finansowania

zakwalifikowano 231 wniosków, wskaźnik sukcesu również się obniżył, do poziomu 10,7%. Wskazała, że przy tak niskim wskaźniku współczynnika sukcesu w obu konkursach eksperci mieli bardzo duże trudności z utworzeniem listy rankingowej projektów zakwalifikowanych do finansowania. Przypomniała, że w związku z podejmowanymi działaniami na rzecz zwiększenia budżetu NCN, Zespoły Ekspertów utworzyły listy rezerwowe wniosków rekomendowanych do finansowania, pod warunkiem zagwarantowania środków na ten cel w budżecie NCN w roku 2024. Przekazała, że na listach znalazły się projekty, które przeszły pełną procedurę oceny, zostały wysoko ocenione przez ekspertów i nie uzyskały finansowania wyłącznie z powodu braku środków w budżecie agencji.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN wskazał na potęgujące się problemy związane są z niskim budżetem NCN. Zwrócił uwagę, że dopóki budżet NCN nie zostanie zwiększony, działania Rady dążące do ulepszenia warunków konkursów nie są w pełni miarodajne. Dlatego obecnym priorytetowym działaniem NCN jest wyjście z zapaści finansowej.

Ad. 14. Podsumowanie przebiegu konkursu MINIATURA 7 na działania naukowe, przeprowadzanego przez Narodowe Centrum Nauki w naborze od 1 lutego do 31 lipca 2023 r.

Dr Monika Pobiega Koordynator Dyscyplin NZ poinformowała, że w konkursie MINIATURA 7 na działania naukowe złożono 1768 wniosków, z czego 663 wnioski w HS, 462 wnioski w ST i 661 wniosków w NZ. Do finansowania zakwalifikowano 621 wniosków, w tym 173 wnioski w HS, 205 wniosków w ST, i 243 wnioski w NZ. Współczynniki sukcesu wyniósł w HS – 26%, w ST – 44%, w NZ – 37%. Wskazała, że najwięcej zgłoszonych działań naukowych obejmuje badania wstępne bądź pilotażowe, następnie kweryndy, staże naukowe oraz wyjazdy badawcze. Przekazała, że najwięcej wniosków zostało złożonych przez uczelnie, następnie przez instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze, a najwięcej działań naukowych zostanie zrealizowanych w Uniwersytecie Jagiellońskim, który złożył również największą liczbę wniosków.

Ad. 15. Podsumowanie przebiegu konkursu SHENG 3 na polsko-chińskie projekty badawcze, przeprowadzanego przez Narodowe Centrum Nauki we współpracy z National Natural Science Foundation of China (NSFC).

Dr Oskar Wolski Koordynator Dyscyplin HS przypomniał, że SHENG to konkurs dwustronny na polsko-chińskie projekty badawcze, organizowany przez NCN wspólnie z chińską agencją National Natural Science Foundation of China (NSFC), zgodnie z procedurą oceny równoległej. Przekazał, że w konkursie SHENG 3 można było składać wnioski obejmujące badania podstawowe w wybranych obszarach dyscyplin objętych panelami: ST1-ST3, ST6-ST7, ST9-ST10 oraz HS4. Poinformował, że ogółem złożonych zostało 125 wniosków, natomiast do finansowania zakwalifikowano 13 projektów o łącznej wartości ponad 15 mln zł. Wśród wniosków zakwalifikowanych do finansowania znalazł się 1 projekt z grupy nauk HS oraz 12 z grupy nauk ST.

Justyna Woźniakowska Kierownik Działu Współpracy Międzynarodowej NCN w odpowiedzi na pytanie prof. R. Hasteroka o przyszłość współpracy NCN z National Natural Science Foundation of China (NSFC) przypomniała, że konkurs SHENG ogłaszany jest raz na dwa lata, dlatego nie rozpoczęto jeszcze rozmów nad ewentualnym przeprowadzeniem jego kolejnej edycji. Wskazała, że kwestia dalszej współpracy NCN z NSFC zależy od postanowień Rady w tym zakresie. Dotychczas przeprowadzono trzy edycje konkursu SHENG, w których łącznie o finansowanie mogli ubiegać się przedstawiciele wszystkich dyscyplin naukowych paneli NCN. Poinformowała, że decyzja w tym zakresie powinna zostać podjęta w ciągu najbliższego półrocza.

Prof. dr hab. Tomasz Dietl wyraził opinię, że kontynuacja współpracy z NSFC nie należy wyłącznie od decyzji Rady NCN, ponieważ kwestia współpracy z Chinami ma wymiar polityczny. Jest to jedna z tych decyzji, które podejmowane powinny być na poziomie Unii Europejskiej i właściwych dla sprawy ministerstw.

Dr hab. inż. Krzysztof Fic zwrócił uwagę, że część środowiska naukowego np. w obszarze technologii, krytycznie ocenia współpracę z Chinami, w szczególności pod kątem nieporozumień na polu własności intelektualnej. Zapytał, czy laureaci konkursu SHENG zgłaszali problemy dotyczące aspektu etycznego tej współpracy.

Justyna Woźniakowska Kierownik Działu Współpracy Międzynarodowej NCN przekazała, że NCN jeszcze przed ogłoszeniem konkursu SHENG otrzymywało sygnały, głównie od przedstawicieli nauk o życiu,

dotyczące kwestii etycznych, natomiast, nie były to sygnały od kierowników grantów realizowanych. Wskazała, że wątek zakłóceń współpracy z Chinami jest obecnie mocno dyskutowany w Science Europe. Poinformowała, że dyskusje zmierzają w kierunku zobligowania instytucji wnioskujących do przeprowadzania analizy tego, czy dany projekt niesie ze sobą ryzyko, co może okazać się ogromnym obciążeniem dla jednostek. Poinformowała, że obecnie Unia Europejska ogłaszając dany konkurs wskazuje, z jakimi krajami można podejmować współpracę w obrębie danego tematu badawczego, co jest bardzo ważne również w kontekście współpracy z Chinami.

Prof. dr hab. Mariola Łaguna zaproponowała utworzenie ankiety dla laureatów konkursu SHENG, aby zebrać informacje jakie dostrzegają problemy.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN zgodził się, że warto rozważyć utworzenie i wdrożenie takiej ankiety.

Dr hab. inż. Krzysztof Fic wyraził poparcie dla przygotowania ankiety zwracając jednocześnie uwagę na to, że może być ona odrobinę spolaryzowana pod kątem samej możliwości pozyskania finansowania, realizacji ciekawego międzynarodowego projektu, a aspekt etyczny może okazać się drugorzędny.

Ad. 16. Przedstawienie wyników międzynarodowego konkursu na projekty badawcze JPIAMR-ACTION Call 2023 DISTOMOS, przeprowadzanego przez sieć JPIAMR (Joint Programming Initiative on Antimicrobial Resistance) wspierającą badania naukowe w zakresie ograniczania antybiotykooporności.

Dr Monika Pobiega Koordynator Dyscyplin NZ przypomniała, że JPIAMR-DISTOMOS CALL to konkurs dotyczący badań w zakresie ograniczania antybiotykooporności. Celem konkursu było umożliwienie powstania nowych lub doskonalenie już istniejących strategii, narzędzi, technologii i metod racjonalnego i racjonalnego stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych. Wskazała, że w tej edycji NCN pełnił rolę tzw. „sekretariatu konkursu”, a konkurs został ogłoszony w styczniu 2023 r. Przekazała, że do konkursu złożono łącznie 106 wniosków skróconych, w tym 24 po stronie polskiej, 35 wniosków pełnych, w tym 7 po stronie polskiej, a ostatecznie do finansowania zakwalifikowano 17 projektów, z tym 4 po stronie polskiej, z czego jeden koordynowany przez polskich kierowników.

Ad. 17. Przedstawienie wyników międzynarodowego konkursu na projekty badawcze JPND Call 2023, przeprowadzanego przez sieć JPND (EU Joint Programme Neurodegenerative Disease Research) wspierającą badania naukowe nad chorobami neurozwyrodnieniowymi.

Dr Jadwiga Spyrka Koordynator Dyscyplin NZ przypomniała, że JPND Call 2023 to konkurs na międzynarodowe projekty badawcze dotyczące lepszego zrozumienia złożonej i wieloczynnikowej patogenezы chorób neurodegeneracyjnych poprzez podejścia multi-OMICS i Big Data, mające na celu znalezienie nowych celów dla leków oraz biomarkerów, aby opracować dostosowane i spersonalizowane podejście do leczenia chorób neurodegeneracyjnych. Przekazała, że konkurs został ogłoszony w styczniu 2023 r. do którego złożono 72 wnioski skrócone, w tym 13 po stronie polskiej, 45 wniosków pełnych, w tym 11 po stronie polskiej, natomiast do finansowania zakwalifikowano 11 projektów, z czego 3 finansowane po stronie polskiej.

Ad. 18. Omówienie przekazanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach konsultacji dokumentu pn. „Polityka otwartego dostępu do danych badawczych”.

Dr Aneta Pazik-Aybar Kierownik Zespołu ds. Otwartej Nauki NCN przedstawiła główne założenia Polityki otwartego dostępu do danych badawczych wynikające z dokumentu przekazanego do konsultacji. Poinformowała, że kwestie dostępu do danych badawczych finansowanych ze środków publicznych reguluje ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, przyjęta na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. Z zapisów ustawy wynika, obowiązek opracowania przez ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego polityki otwartego dostępu do danych badawczych finansowanych ze środków publicznych. Przekazała, że dokument formułuje w sposób ogólny, czym są dane badawcze określając, że są to informacje sektora publicznego utrwalone w postaci elektronicznej, inne niż publikacje naukowe, które zostały wytworzone lub zgromadzone w ramach działalności naukowej i są wykorzystywane jako dowody w procesie badawczym lub służą do weryfikacji poprawności ustaleń i wyników badań. Głównym odbiorcą polityki są podmioty sektora nauki i szkolnictwa

wyższego, którzy są dysponentami danych badawczych, wytworzonych w oparciu o finansowanie pochodzące ze środków publicznych. Z dokumentu wynika, że Polityka będzie miała wpływ na agencje działające na rzecz sektora szkolnictwa wyższego i nauki: NCN, NCBR, ABM, NAWA, FNP, a także na naukowców, przedsiębiorców, podmioty sektora edukacji, organizacje pozarządowe działające w obszarze nauki oraz uczestników tzw. nauki obywatelskiej. Zakłada się, że do 2026 roku wszystkie dane badawcze wytworzone w ramach badań finansowanych lub współfinansowanych ze środków publicznych będą magazynowane i udostępniane w modelu FAIR w odpowiednich repozytoriach krajowych lub międzynarodowych, zgodnie z zasadą „otwarte na ile to możliwe i zamknięte na ile to konieczne”. W dokumencie są określone przykłady danych wyłączających ze stosowania polityki otwartego dostępu tj.: tajemnica przedsiębiorstwa, względy bezpieczeństwa narodowego, niemożność anonimizacji danych wrażliwych, brak zgody uczestników badania, embargo zawarte w umowie z partnerem zagranicznym. Celem szczegółowym polityki jest: zapewnienie środowiska prawnego umożliwiającego udostępnienie i ponowne wykorzystanie danych badawczych przy pełnym poszanowaniu praw autorów do tych danych, utworzenie krajowej sieci kompetencji w zakresie otwartych danych, ustalenie standardów udostępniania danych i stworzenie krajowego systemu informatycznego, umożliwiającego przechowywanie, odnalezienie, uzyskanie dostępu i ponowne wykorzystywanie danych badawczych w każdej dyscyplinie naukowej. Dla tych wszystkich celów szczegółowych określono działania, które należy podejmować oraz planowany rok wdrożenia tych działań. Poinformowała, że skutki wdrożenia Polityki otwartego dostępu do danych badawczych finansowanych ze środków publicznych, wpłyną przede wszystkim na naukowców, jednostki naukowo-badawcze oraz jednostki obsługujące repozytoria. Naukowcy będą zobowiązani udostępniać dane badawcze w centralnej infrastrukturze krajowej, uznanych repozytoriach międzynarodowych lub innych repozytoriach krajowych. Instytucje naukowo-badawcze będą odpowiedzialne za wdrażanie, zaktualizowanie polityk krajowych i zapewnienie wsparcia pracownikom w zarządzaniu danymi badawczymi, natomiast jednostki obsługujące repozytoria będą musiały indeksować metadane danego zbioru danych w centralnej infrastrukturze krajowej oraz dostosować swoje działania do ujednoliconych standardów. Przekazała, że NCN wprowadziło już obowiązek udostępniania danych badawczych, które stanowią podstawę finansowanych publikacji, ale trzeba będzie zaktualizować regulacje w zakresie wskazania, gdzie dane należy udostępniać i przechowywać.

Dr hab. inż. Krzysztof Fic zwrócił uwagę, że NCN jest tylko realizatorem polityki, którą przyjmie ministerstwo. Przekazał, że proces otwierania nauki już się dzieje, ministerstwo wyraziło taką wolę kilka lat temu, natomiast Plan S, w którym uczestniczy NCN wraz z innymi agencjami grantowymi tworzącymi tzw. cOAlition S, jest pierwszym tego skutkiem. Dokument przekazany do konsultacji dotyczy dostępu do danych badawczych i jest zbiorem ogólnych polityk, gdzie są jasno postawione cele i przedstawione skutki działań. Zwrócił uwagę, że dokument jest napisany na bardzo wysokim poziomie ogólności, co oznacza, że nie wiadomo jakie przepisy bądź zalecenia zostaną wyprowadzone na etapie późniejszym. Wskazał na zapis w dokumencie: *Po przyjęciu niniejszej Polityki, MEiN opracuje action plan, w którym powyższe działania zostaną opisane bardziej szczegółowo, ze wskazaniem przewidywanego finansowania. Co do zasady, nakłady finansowe na zadania związane z realizacją Polityki będą szacowane w konsultacji z ekspertami oraz podmiotami realizującymi i uwzględniane w budżecie MEiN na kolejne lata.* W jego opinii takie założenia w zdecydowany sposób obciążają i nadają nowe obowiązki instytucjom, w tym obowiązek stworzenia całej infrastruktury dotyczącej zarówno repozytoriów, jak i infrastruktury informatycznej oraz utworzenia nowych stanowisk pracy w kontekście zatrudniania tzw. data stewardów. Przekazał, że są jednostki, w których proces otwierania danych dawno się rozpoczął i mają już w tej kwestii doświadczenie, ale większość uczelni boryka się z etatami technicznymi i bibliotecznymi, które mają wspomagać naukowców, bez wyasygnowania środków finansowych, które powinny być przeznaczone na ten cel. NCN jest odbiorcą w tym procesie, a tak naprawdę punktem transferu, ale powinien stać na straży interesów naukowców, i w takim kontekście należy uświadomić ministerstwo, że bez konkretnych planów i bez konkretnego rozpisania finansowania, taka polityka, na obecnym poziomie ogólności, niestety nie jest dobrym kierunkiem. Jego zdaniem w kwestii związanych z innowacyjnym aspektem nauki na otwieranie danych, nieuregulowanie tego na poziomie centralnym będzie powodowało cały szereg wyłączeń, szczególnie tych, które dotyczą uczelni technicznych. Przekazał, że niebezpieczeństwo utraty konkurencyjności uczelni technicznych jest obecnie szeroko dyskutowane w środowisku pod kątem tego, na ile otwieranie danych na polskim przykładzie doktoratów wdrożeniowych może stanowić zagrożenie dla patentowania, własności intelektualnej itp. Decyzje, kiedy udostępnić dane, czy je udostępnić i w jaki sposób, pozostają na ten moment w gestii naukowców. W jego ocenie ten dokument rozładnia odpowiedzialność za wdrożenie polityki otwartego dostępu do danych badawczych, dlatego należy wskazać na to w odpowiedzi do ministerstwa.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN zwrócił uwagę na fragment dokumentu: *Źródłem finansowania działań uczelni związanych z udostępnianiem danych (i publikacji) w zakresie przyjętych polityk instytucjonalnych są przede wszystkim środki własne*. Przekazał, że z dostępem do danych źródłowych wiążą się różne zagrożenia, nie tylko w obszarze nauk stosowanych. Do zastanowienia pozostaje również to, czy repozytoria sieci europejskiej będą dostępne dla całego świata, czy tylko dla europejskiej przestrzeni badawczej.

Dr Aneta Pazik-Aybar Kierownik Zespołu ds. Otwartej Nauki NCN przekazała, że zakłada się, że repozytoria będą otwarte globalnie za pośrednictwem systemu, po weryfikacji użytkowników, którzy będą mogli logować się do tego systemu. Będzie to precyzyjnie określony system powiązań z instytucjami, aby było wiadomo, kto z tego korzysta i w jaki sposób. Poinformowała, że poziom zabezpieczeń jest jednym z tematów strategicznych otwartej nauki Komisji Europejskiej w kontekście suwerenności danych i ich zabezpieczenia na kontynencie, po to, aby nie były wykorzystywane w niewłaściwy sposób.

Prof. dr hab. Wojciech Dajczak zwrócił uwagę, że jeżeli przyjmie się, że istnieje obowiązek udostępniania danych finansowanych w ramach polityk, a decyzja o udostępnieniu tych danych zostaje w rękach naukowców, to powinny być bardzo precyzyjnie określone instrumenty wymuszania tego obowiązku, gdyż dane mają status publiczny i są dobrem publicznym.

Dr hab. inż. Krzysztof Fic przekazał, że kwestie te nie są określone, pozostaje to w sferze interpretacji, gdyż o istnieniu danych wie tylko naukowiec. Obecna praktyka wskazuje, że zwykle udostępnia się dane, które są zawarte w publikacji. Dokument definiuje i mówi o danych badawczych wysokiej jakości, jednak definicja wysokiej jakości w zadaniach badawczych nie została określona i sprecyzowana. Nie wiadomo również, czy ministerstwo narzuci termin, od którego należy zacząć udostępniać dane, które będą wygenerowane.

Dr Aneta Pazik-Aybar Kierownik Zespołu ds. Otwartej Nauki NCN przekazała, że najpierw konieczne jest stworzenie systemu infrastruktury krajowej i określenie zakresu kompetencji. W dokumencie nie wskazano precyzyjnie, od którego momentu należy dane udostępniać. Jej zdaniem najpierw powinien zostać utworzony system, a dopiero później naukowcy wprowadzą dane do systemu.

Dr hab. Bogumił Szady zwrócił uwagę, że dane badawcze są już gromadzone i są bardzo rozproszone. Uczelnie będą proszone o tworzenie zespołów do zbierania danych, również tych istniejących w repozytoriach, co będzie wiązało się z ograną pracą.

Prof. dr hab. inż. Monika Kaczmarek stwierdziła, że w jej opinii nierealne jest to, żeby zbieranie danych zadziałało wstecz, wobec tego co ma się wydarzyć w 2026 r. Należy doprecyzować co to są dane, które należy udostępniać, czy są to wszystkie dane generowane z grantu, czy tylko część, która jest publikowana. Przekazała, że poza osobowymi sprawami, które ta polityka generuje, są również inwestycje w infrastrukturę IT, na co trzeba mieć środki finansowe. Nie wiadomo również, jaki obowiązek w tym zakresie spoczywa na NCN.

Dr Aneta Pazik-Aybar Kierownik Zespołu ds. Otwartej Nauki NCN poinformowała, że jeżeli chodzi o agencje finansujące badania, działania polegać mają na wprowadzeniu do procedur finansowania badań obowiązku udostępniania danych w otwartym dostępie. NCN przywołane jest w dokumencie literalnie: *Niektóre podmioty finansujące badania, np. Narodowe Centrum Nauki, uwzględniają już w swoich politykach wymóg publikacji przez beneficjentów wyników badań w modelu otwartym*. Przekazała, że NCN jest wskazywany jako pozytywny przykład, ponieważ takie zasady już ma i jedynie musiałoby dostosować wymogi dotyczące standardów, gdzie i jak udostępniać dane. Największy ciężar w tym zakresie będzie spoczywał na instytucjach naukowo-badawczych.

Ad. 19. Sprawy wniesione i komunikaty.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN przypomniał, że w związku z udziałem NCN w projekcie Academia.net, koordynowanym przez szwajcarską agencję SNSF, na forum Rady zamieszczona została lista kandydatek do portalu Academia.Net zaktualizowana o naukowczynie zaproponowane przez członków Rady oraz laureatki grantów ERC. Zaproponował, aby członkowie Rady NCN w trybie obiegowym zaakceptowali tę listę. Następnie poinformował, że w dniach 15-16 listopada br. wziął udział w Konferencji Dziekanów Wydziałów Przyrodniczych Uniwersytetów Polskich w Bydgoszczy, a także w spotkaniu

środowiska naukowego w Katowicach, podczas których dyskutowano m.in. na temat: ograniczeń i regulacji w konkursach NCN, kreowania przez NCN polityki mobilności naukowej, wysokości stypendiów naukowych i doktorskich, Open Access, finansowania badań medycznych, ewentualnych zmian proporcji składu Rady NCN w kontekście reprezentacji nauk HS, ST i NZ oraz finansowania aparatury-naukowo badawczej. Przypominał o możliwości ewentualnego przystąpienia NCN do inicjatywy Coalition for Advancing Research Assessment (CoARA).

Dr hab. inż. Krzysztof Fic zaproponował, aby dyskusje w sprawie przystąpienia NCN do inicjatywy CoARA zostały w pierwszej kolejności przeprowadzone w ramach prac Komisji głównych Rady HS, ST, NZ, a następnie na forum plenarnym Rady NCN.

Dr Lidia Trocha Koordynator Dyscyplin NZ zwróciła się z prośbą o zwiększenie kwoty na realizację polskich projektów badawczych finansowanych w konkursie ForestValue2 Call 2023. Przekazała, że do finansowania rekomendowane są cztery projekty z udziałem polskich zespołów, a łączna kwota nakładów finansowych na realizację tych projektów przekracza wysokości nakładów ustalonych przez Radę NCN.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN poinformował, że uchwała w sprawie zmiany wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację polskich projektów badawczych finansowanych w konkursie ForestValue2 Call 2023 o rekomendacje wskazane przez Komisję Rady NZ, zostanie przekazana do głosowania w trybie obiegowym.

Prof. dr hab. Grzegorz Karch Przewodniczący Komisji ds. konkursów na Koordynatorów Dyscyplin poinformował, że konkurs na stanowiska Koordynatorów Dyscyplin Nauk Ścisłych i Technicznych jest w toku i w najbliższym czasie zaplanowano rozmowy kwalifikacyjne z kandydatami. Przekazał, że Komisja w najbliższym czasie przygotuje sprawozdanie z przeprowadzenia konkursu wraz z rekomendacją kandydatów do wyboru przez Radę na te stanowiska.

Prof. dr hab. Robert Hasterok Przewodniczący Rady NCN poinformował o piśmie z Uniwersytetu Warszawskiego w sprawie wyodrębnienia panelu archeologicznego i historycznego z obecnego panelu dziedziny HS3 „Wiedza o przeszłości”, w panelach NCN w ramach których są ogłaszane i przeprowadzane konkursy NCN.

Prof. dr hab. Krystyna Bartol Przewodnicząca Komisji Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztuce poinformowała, że Komisja HS wstępnie zapoznała się z treścią pisma, a dyskusja na ten temat zostanie przeprowadzona podczas styczniowego posiedzenia Rady.

Na tym spotkanie zakończono.

Prof. dr hab. Robert Hasterok
Przewodniczący Rady
Narodowego Centrum Nauki

Opracowanie:
Kancelaria Rady NCN

Załączniki:

- 1) Uchwała Rady NCN nr 108/2023;
- 2) Uchwała Rady NCN nr 109/2023;
- 3) Uchwała Rady NCN nr 110/2023;
- 4) Uchwała Rady NCN nr 111/2023;
- 5) Uchwała Rady NCN nr 112/2023;
- 6) Uchwała Rady NCN nr 113/2023;
- 7) Uchwała Rady NCN nr 114/2023;
- 8) Uchwała Rady NCN nr 115/2023;
- 9) Uchwała Rady NCN nr 116/2023.